I

Потяглися журавлі
вдалеч плавко.
Доганяв їх листопад за селом.
А один, як сирота,
гірко плакав
З перебитим у лікті крилом.

А ішов собі хлоп'як через луки.
Запримітив сірому здаля.
Він узяв, як дитину,
на руки
І додому приніс журавля.

Поселив за комодом в куточку.
(Звідти смішно стирчав йому ніс).
Мати вишила журавку сорочку.
Батько кеди з крамниці приніс.

Стало швидко крило заживати.
І, коли відгуляла зима,
Якось вийшов цибато із хати,
Стрепенувся, злетів
і — нема...

Похилився хлоп'як біля ганку.
Від зажури ще більше змалів...
Коли це вересневого ранку
Повен двір прибуло журавлів!

Вийшов з гурту у кедах цибато
І сказав хлоп'яку:
— Не журись!

Щовесни прилітатиму, брате,
Бо крилом я до тебе приріс.

II

Отак вони й росли, як близнюки.
Навчив журавлик хлопчика літати.
Коли село хилилося до сну,
Вони удвох виходили на луки,
І журавель розповідав малому
Про Африку, про Ніл і піраміди,
Що вельми схожі на стоги тутешні,
Про модно розфарбованих папуг,
Які по-людськи вміють говорити.
І ще про різні дива та дива,
Що і перо журавки не опише!
А потім над селом вони злітали,
І зорі їм ховалися під крила,
І так обом їм хороше було!
Незчулись, як хлоп'як закінчив школу,
І якось він надвечір у леваду
Прийшов не сам.
І журавель сказав їй:
"Щаслива ти. Достойна в тебе пара.
Я вас обох приймаю. І — люблю".
О, як утрьох їм високо літалось!
І так у світі хороше було!

III

А поруч жив сусіда-завидюх.
Стояла в нього на два ганки хата.
Добра усякого — аж розпирало
Суцільний мур.
Лиш де-не-де у шпари
Вужами витикалися антени.

Дітей у нього не було.
Зате
Мав сад, задушений глухим парканом.
(Той сад здаля минали солов'ї).

Собаки не любили його, страх!
Тому й ходив завжди з ціпком дебелим,
А де ступав,— там не росла трава...

* * *

Якось опівночі петляв по луках:
Щось крадене за пазухою ніс.
Аж гульк — з туману виринула з'ява.
То був журавлик.
Він до чоловіка
За звичкою довірливо ішов.
(Бо думав же — л ю д й н а)...

Зеленим люто засвітились очі:
"Ага, так ось хто вистежив мене?!
То на ж тобі!" — Ціпок зловісно свиснув.
І тільки зойк злетів. І... обірвавсь.

* * *

Ішов по луках весело юнак
На зустріч із своїм цибатим братом.
Та зопалу об щось м'яке спіткнувся.
Під ноги глянув — сполотнів, як місяць:
Лежав долілиць мертвий журавель.
Припав до нього
і сахнувся дико,
Коли у мертвім оці журавля,
Як в дзеркалі, своє лице угледів,
Що просто на очах старіло важко:
Одна по одній зморшки проступали,

Кришились зуби, западали щоки,-
І він ставав столітнім, древнім дідом.
А потім щось під серцем обірвалось,
І сич зареготав, як потурнак:
"Уже тобі ніколи не літати!"
Повів незрячим поглядом.
Нараз
Опікся оком об ціпок терновий —
І все до скрику зрозумів. Усе!
IV
Сусіда саме, приховавши кражу,
Уже до сну збирався.
Коли це
Примарно тихо прочинились двері,
І хтось нечутно перейшов поріг.
Він придивився — і здерев'янів:
Стояв юнак, сивіший від туману,
З обличчям сірим, як сира земля,
А з правого плеча звисало в нього
Замість руки
надламане крило.
Повільно, ніби в напівзабутті,
Він лівою господарю простяг
Ціпок терновий... у крові по лікоть.
"Не я! — завив господар, наче вовк,-
Свят-свят, не я!!!" —
він кинувсь до дверей
І остовпів: як завше,
на колоду
Вони заперті наглухо були.
Нікого. Тихо-тихо, як у ямі...
Щовечора усі, як є, замки
Перевіряв руками і зубами,
Але щоразу, саме опівночі,
На роковім дванадцятім ударі

Незрима сила прохиляла двері,
І на порозі виростав юнак
З обличчям сірим, як сира земля,
Сивіший від туману.
А з плеча
Замість правиці
важко опадало
Крило.
Повільно, ніби в напівсні,
Лівицею господарю підносив
Ціпок терновий... у крові по лікоть...
Щоночі дядько, як у пастці вовк,
Метався, бився об замки пудові,
Нікого не знаходячи.
І врешті
Зламався, як ціпок... у лікті.

V

Одного дня, обходячи людей,
Поза хатами він прокравсь до суду
І, захлинаючись, шептав:
"Це я!
Це я... убив.
О, знову він іде

По мене, т о й...
з крилом замість руки!
Сховайте... А як треба — посадіть.
Та тільки ж не навсправжки,
а для ока.
Мо', пересиджу, доки той... забуде!"

* * *

Старий суддя замислено дивився
Кудись далеко, може, аж... за Ельбу.

У нагородній планці ордени
На піджачку пліч-о-пліч спочивали.
Коли заросли́й, вовкуватий дядько,
Як злодій, скрадливо переступив
Крутий поріг суворої кімнати,-
Криваво засвітились ордени,
Усі як є. А їх було дванадцять.
Суддя дивився повз дядька. Говорив,
Мов сам до себе: "Бач, схотів чого:
В тюрмі сховатись. Пересидіть кару...
Не вийде, дядьку,
Ти таке вчинив,
Що і статті у кодексі немає,
За котрою судили б ми тебе.
Ти ж найсвятіше — небо,— дядьку, вбив.
А це вже вище від людського суду.
Хіба що совістю тебе скарать?
Так і її ти вже давно продав
Втридорога... із салом на базарі.
Ото хіба іще зостався страх.
То хай хоч страх тебе щодня вбивав:
Він, слава богу, не підсудний нам!"

* * *

Потяглися журавлі вдалеч плавко.
Доганяв їх листопад за селом.
Тільки сивий чоловік тихо плакав,
Юний... сивий чоловік німо плакав
З перебитим у лікті крилом.